

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning angående folketingets ombudsmands beretning for året 1959.

(Første behandling findes i tidenden sp. 601).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sagen sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 114 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet folketingets ombudsmand meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om stempelafgift.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 511, fremsættelsen i tidenden sp. 604).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Boye Hansen: Det lovforslag, som den højtærede finansminister her har fremsat, kan næppe give anledning til nogen lang forhandling. Lovforslaget går jo i korthed ud på at overføre de stempelforretninger, som for Københavns vedkommende hidtil har været udført af skattedepartementet, til overpræsidiat i København. Hovedstaden vil herved komme på linje med det øvrige land, hvor disse forretninger jo er henlagt til amterne.

I den betænkning, der i 1960 er afgivet vedrørende revision af stempel- og tinglysningsafgiftslovgivningen, peges på det uheldige i, at finansministeriet for Københavns vedkommende er stempelmyndighed i første instans, hvor det drejer sig om funktioner, der i øvrigt udøves under rekurs til samme finansministerium; man foreslår derfor stempelmyndigheden for København henlagt til overpræsidiat. Jeg er helt enig i denne betragtning.

Da lovforslagets gennemførelse i øvrigt ikke foregriber en senere revision af stempel-loven, og da dets gennemførelse vil muliggøre en højst ønskelig aflastning af skattedepartementet, skal jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget til hurtig vedtagelse i det høje ting.

Viggo Hauch: Mit parti vil ved tredje behandling stemme for lovforslaget.

Ninn-Hansen: Da mit parti betragter lovforslaget som en fornuftig administrativ rationalisering, kan vi tilslutte os det.

Helge Larsen: Jeg anbefaler lovforslaget.

Skræppenborg-Nielsen: Jeg skal ved behandlingen af dette i sig selv meget begrænsede lovforslag indskrænke mig til at sige, at vi synes, lovforslaget er både rigtigt — i den forstand, at det forenkler administrationen — og desuden fornuftigt. Vi kan derfor anbefale lovforslaget til, som den højtærede finansminister ønsker det, en både velvillig og hurtig behandling.

Finansministeren (Kjeld Philip): Jeg takker for den gode modtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om erhvervsvejledning.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 385, fremsættelsen i tidenden sp. 517).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. B. Andersen: Det lovforslag om en væsentlig udbygning og udvidelse af erhvervsvejledningen og om en revision af hele erhvervsvejledningsordningen, som vi i dag behandler, må ses på baggrund af det stærkt stigende behov for erhvervsvejledning for alle grupper, både som nævnt i lovforslaget for de unge, men også for de

[K. B. Andersen.]

voksne. Det er jo sådan for de unges vedkommende, at det vel nok i de færreste tilfælde er muligt for forældrene, som rimeligt ville være, at give den fornødne vejledning, bl. a. fordi den stigende industrialisering har medført en så stærk specialisering, at kun de allerfærreste er i stand til at give vejledning ud fra deres egne erfaringer. Samtidig er der vel også sket det, at man i stigende grad ønsker at anerkende de unges og børnenes egne ønsker og imødekomme deres evner og anlæg. Den samfundsmæssige interesse i, at ingen evner går til spilde, giver også en meget stærk motivering for en så god erhvervsvejledning som muligt. Endelig har vi jo set ved skolelovene i de senere år, dels ved folkeskoleloven i 1958 og gymnasieloven, dels ved ungdomsskoleloven i 1960, hvordan erhvervsorientering er gået ind som et fast led i skolerne og har været med til at aktualisere problemerne omkring erhvervsvejledningen.

For de voksnes vedkommende skyldes det stigende behov først og fremmest den meget hastige ændring i samfundsudviklingen, der viser sig på så mange områder, og som efterhånden vil gøre det oftere og oftere forekommende, at man ikke har det samme erhverv livet igennem, men at man en gang imellem må skifte over. Det er klart, at i et samfund, der på den måde er i forandring og udvikling, bliver der også et stærkere behov for en egentlig erhvervsvejledning.

Betragter man de tal, der findes som bilag til lovforslaget, vil man se, hvordan der er en meget stærk stigning i benyttelsen af erhvervsvejledning. Det antal elever i skolerne, der har modtaget erhvervsvejledning, er steget fra 40 000 for 3 år siden til 60 000 i de sidst foreliggende tal fra 1959-60, men denne stigning er ikke jævnt fordelt over landet. Ser vi på, hvilke skoler der har nydt godt af erhvervsvejledningen, vil man se, at tallet for skoler, der ligger i de kommuner, hvor der findes et arbejdsanvisningskontor, er på 240 ud af 380 skoler; altså ca. $\frac{2}{3}$ af skolerne har benyttet sig af erhvervsvejledningens hjælp til elevernes erhvervsorientering. Betragter vi de tilsvarende tal for landdistrikterne, ser vi,

at kun $\frac{1}{3}$ af skolerne har benyttet sig af erhvervsvejledningens hjælp.

Nu kunne man måske spørge: ja men er der et behov i landdistrikterne i samme grad, som der er i byerne? Jeg er af den mening, at behovet på landet under ingen omstændigheder er mindre end behovet i byerne. Vi ser jo hvert år, at vældig mange unge forlader landdistrikterne. Det går meget ofte sådan, at de først arbejder nogle år i landbruget og derefter, måske i forbindelse med soldatertjenesten, skifter over til byerne og slutter sig til de mange i byerne, der skal til at søge erhverv uden at have nogen egentlig forberedelse dertil.

De tal, der findes i lovforslagets bilag, er ikke fordelt efter køn, men vi ved fra tidligere, at der også er et problem med hensyn til pigernes erhvervsvejledning. Det synes, som om pigerne i ringere grad har benyttet sig af erhvervsvejledningen, men også her tror jeg det er vigtigt at understrege, at der er et meget stærkt behov for at give de store piger en så alsidig erhvervsvejledning som muligt. Det samme problem dukker jo frem i stigende grad, hvor det drejer sig om voksne kvinder, der også skulle kunne få mulighed for en så alsidig orientering om de forskellige erhvervsmuligheder, som rimeligt er i et moderne samfund.

Det er ikke alene her i landet, man arbejder med spørgsmålet om erhvervsvejledning. I 1949 vedtog Den internationale Arbejdsorganisation i Genève en henstilling om spørgsmålet, og erhvervsorienteringen er også grundigt behandlet i den rapport, „Ungdom og arbejde“, som ILOs generaldirektør forelagde ved den 44. arbejdskonference i Genève i fjor. ILOs arbejde på området har jo på mange måder virket befrugtende for den hjemlige debat, og vi kan se af lovforslagets bemærkninger, at der har været taget særligt hensyn til det internationale arbejde på dette felt, da lovforslaget blev udarbejdet.

Når der tales om internationalt samarbejde i forbindelse med erhvervsvejledningen, må dette internationale samarbejde nok i ret høj grad bestå i, at man lærer af andre landes fejltagelser, og det er jo i øvrigt også en ganske fornuftig form for internationalt samarbejde. Vi kan se i en

[K. B. Andersen.]

række lande, hvor uheldigt udviklingen har formet sig, når der ikke fandtes et godt samarbejde om erhvervsvejledningen mellem alle interesserede parter. Man kan tage som eksempler og som yderpunkter forholdene i Tyskland, hvor pladsanvisningen altid har været dominerende, men hvor man ikke samtidig har fået nogen stærk udvikling af den forudgående erhvervsorientering; og hvis man omvendt ser på forholdene i USA, vil man se, at skolerne dér har været i centrum i dette spørgsmål hele tiden, og resultatet er blevet en god, særdeles god forberedende erhvervsorientering, en vældig god pædagogisk forbedelse, hvorimod man har skudt pladsanvisningen fra sig og betragtet den som noget ret ligegyldigt.

Når der har været disse forskelle, skyldes det rene tilfældigheder af historisk art, altså tilfældigheder, som vi både kan undgå og gerne skulle undgå. En af den hjemlige erhvervsorienterings pionerer, rektor Ahm, skriver i sin bog „Før jeg vælger livsstilling“ om forholdene i Tyskland og USA — jeg beder formanden om tilladelse til kort at citere —:

„Når erhvervsvejledningen i Tyskland først og fremmest omfattede pladsanvisning, mens den i USA bestod i erhvervsorientering, skyldtes dette ikke, at tysk ungdom ikke havde brug for erhvervsorientering, eller at de unge i USA udmærket kunne klare sig uden pladsanvisning, men udelukkende det forhold, at det i det ene land var arbejdsanvisningen, der stod for arbejdet, mens det i det andet var lærere, der varetog erhvervsvejledningen. Hver part havde valgt at kaste sig over den del af problemet, som den mente at have forstand på, og havde ladet resten ligge.“

Vi kan i England se en på dette punkt særlig uheldig udvikling, idet man fra starten tillod to systemer at løbe ved siden af hinanden, og så vidt jeg ved, har man aldrig rigtig fået sammensmeltet de to systemer: arbejdsanvisningen og skolens system.

Koordinering og samarbejde mellem skole, arbejdsanvisning og arbejdsmarkedets parter m. fl. er altså en helt afgørende og vigtig ting, hvis vi skal nå et godt resultat

på dette område. Det er jo meget aktuelt at tale om koordinering af forskellige ministeriers arbejder vedrørende uddannelsen, og jeg ved, at mange har set hen til dette forslag for at se, hvor langt man nu var nået i retning af at begrænse ministeriernes suverænitæt, hvor det tjente et fornuftigt formål, og jeg synes, det er glædeligt at kunne sige på baggrund af det forslag, der foreligger her, at man er nået særdeles langt.

Det kom til udtryk meget stærkt i den højtærede ministers fremsættelsestale, hvor ministeren sagde, at det var en afgørende forudsætning, at dette arbejde blev taget op efter de samme principper i de forskellige leje og i det snævrere mulige samarbejde, og det blev direkte nævnt som et hovedformål med dette forslag at skabe grundlag for en koordinering.

Ser vi på selve lovforslaget, er ønsket om koordinering jo også kommet til udtryk flere steder. Det gælder for det første det erhvervsvejledningsråd, man foreslår nedsat til afløsning af det nuværende § 8-udvalg, hvor der findes repræsentanter for arbejdsmarkedets parter og for arbejdsministeriet, ligesom der findes flere repræsentanter for undervisningsministeriet og for handelsministeriet.

Når vi ser på de opgaver, som ministeren foreslår henlagt til dette råd, ser vi, at der stadig tales om, at der skal skabes samarbejde dels om selve erhvervsvejledningens udbygning, dels om det materiale, der skal fremskaffes, og det nævnes direkte i paragraffen, § 2, stk. 3, at der skal ydes bistand ikke alene til arbejdsministeren, men også til undervisningsministeren og til andre myndigheder, således at dette erhvervsvejledningsråd altså direkte kan henvende sig til de forskellige institutioner, der har brug for det.

Det nævnes i § 3 i forbindelse med spørgsmålet om ansættelse af erhvervsvejledere, at en sådan ansættelse skal ske, efter at skolemyndighederne er hørt, og som et naturligt modstykke nævner man i bemærkningerne — det kommer ikke denne lov ved, men er nævnt i bemærkningerne — at det ville være rart, om skolemyndighederne på tilsvarende måde, når der ansættes særlige folk til at tage sig af orienteringen i skolerne, så også orienterer sig hos den offentlige arbejds-

[K. B. Andersen.]

anvisning, inden ansættelsen finder sted. Jeg fremhæver dette så stærkt dels for at vise, hvordan denne samarbejdstanke, som er så vigtig, og som den højtærede minister lægger så megen vægt på, gennemsyrrer forslaget på alle punkter, men også fordi jeg har ladet mig fortælle, at visse kommuner har været ligesom lovlig langt fremme med at foretage ansættelser, der kan blive be-
gyndelsen til det skel, som vi netop gerne skulle undgå på dette område. Et af lovforslagets fremskridt kan indebære en risiko netop for et vist skel mellem de forskellige parter. Jeg tænker på det, at man nu går over fra halvtidsansatte — og de fleste er jo lærere — til heltidsansatte. Disse stillinger bliver forhåbentlig placeret på en sådan måde, at de vil virke tiltrækkende både på erhvervslivets folk med den praktiske erfaring og også på folk med pædagogisk virke som baggrund, der hidtil har været med i arbejdet.

Jeg vil gerne have lov til at spørge den højtærede minister om en lille ting måske, i forbindelse med erhvervsvejledningsrådet, men dog en ret vigtig ting. Jeg vil gerne spørge: er søens folk og den uddannelse, de arbejder med og indbyder til, repræsenteret på en rimelig måde? Jeg vil gerne høre den højtærede ministers syn herpå.

Efter lovforslaget opretholder man, at det er frivilligt for skolerne, om de vil bruge erhvervsvejledningen i deres erhvervsorientering, og det er vel rigtigt at lade erhvervsvejledningen være frivillig et stykke tid endnu, så nyt, som det hele er, men man kan samtidig sige, at det ville være meget uklogt af skolerne, om de ikke benyttede sig af det tilbud, som erhvervsvejledningen giver.

Og så må jeg måske have lov til at ride en kæphest, fordi det ikke kan gøres for tit: det er godt at udbygge erhvervsvejledningen, så at der bliver flere muligheder for de unge, så de får flere muligheder for at træffe et valg, der giver egne evner og anlæg udfoldelsesmuligheder; men det bliver kun

en halv løsning, hvis man ikke også er i stand til at demokratisere uddannelsen på en sådan måde, at det bliver et virkelig frit valg og ikke blot et valg mellem de færre muligheder, de økonomiske forhold tillader. Demokratiseringen er ikke alene et spørgsmål om den højere uddannelse, og ikke alene om de unges uddannelse, men også for mange hjem et spørgsmål om de store pigers og drenges muligheder for at få selv ret beskedne erhvervsønsker imødekommet.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige velvillig og omhyggelig behandling af forslaget. Der er i bemærkningerne omtalt en redegørelse fra § 8-udvalget til den højtærede minister, en redegørelse, som er lagt til grund for forslaget, og jeg vil meget gerne spørge den højtærede minister, om vi i udvalget får lejlighed til at stifte bekendtskab med denne redegørelse, så at vi kan se den baggrund, forslaget bygger på. Alle er vel i dag enige om erhvervsvejledningens nødvendighed. Samfundet er ikke længere så enkelt som f. eks. i den generation, som er omtalt i Willy-August Linnemanns „Døden må have en årsag“, hvor latinlæreren, magister Theodorus, spørger drengene, hvad de vil være, og hvor Niels Kat siger: „Jeg vil udrette så meget som muligt“, og magisteren svarer: „Du vil altså være magister engang.“ I dag er der et utal af muligheder, der nødvendiggør en erhvervsvejledning, som kan åbne andre perspektiver, og det er lige så vigtigt for den enkelte, som det er for samfundet, at de forskellige evner og anlæg bliver taget i brug. Det gælder nu om at give erhvervsorienteringen et omfang; der kan imødekomme det stigende behov, og en skikkelse, så der kaldes til samarbejde mellem alle de kredse, der arbejder med spørgsmålet.

Lovforslaget er efter mit skøn et godt oplæg, og jeg vil på mit partis vegne tilsige en god behandling af dette forslag.

N. Chr. Christensen: Det var jo ikke mindst bekymringen for de store årganges problemer, der bevirkede, at vi i 1953 fik

[N. Chr. Christensen.]

loven om erhvervsvejledning. Det var en forsøgslovgivning; på grundlag af indhøstede erfaringer skulle loven tages op til revision i 1956-57. Revisionen blev som bekendt udskudt til 1957-58 og derfra igen til 1960-61. Den daværende regering var ikke nået til ende med sine overvejelser trods megen sympati fra alle sider, men jeg skal i dag ikke komme med bebrejdelser, fordi det har taget sin tid.

Erfaringsgrundlaget må vel siges at være større nu end for 2 år siden, og jeg er vidende om, at der forud for det foreliggende lovforslags fremsættelse er gået et betydeligt forhandlingsarbejde, hvori de interesserede parter har været inddraget. Jeg må også gå ud fra, at der under disse forhandlinger er udfoldet betydelige bestræbelser for at udjævne modsætninger, der har været til stede, og som måske stadig er til stede. Der er noget, der tyder på, at den kompromisløsning, der er nedlagt i lovforslaget, skyldes ønsket om at nå til en foreløbig realpolitisk løsning.

Lad mig først give udtryk for, at vi fra venstres side er meget positivt indstillet over for en løsning, der kan gavne ungdommen. Det kan jo ikke nægtes, at siden erhvervsvejledningslovens vedtagelse i 1953 er behovet for erhvervsvejledning forøget meget betydeligt, og den første lovs muligheder er udnyttet i stigende grad. Det ses, som det allerede er nævnt, af, at i 1956-57 modtog godt 39 000 skoleelever erhvervsvejledning og i 1959-60 over 60 000; men dertil kommer, at antallet af ikke-skole-søgende, med hvilke der er ført erhvervs-samtaler, også er steget, omend ikke i samme grad, nemlig fra godt 7 000 til næsten 10 000, i samme tidsrum. Det er de såkaldte individuelle tilfælde, folk, der er i arbejde, men som ønsker at skifte erhverv, og hvor det naturlige sted for erhvervsvejledningen er arbejdsanvisningskontorerne.

Det fremhæves i lovforslagets bemærkninger, at behovet for erhvervsvejledningen har været større i byerne end på landet, både hvor det gælder den skolesøgende ungdom og de såkaldte individuelle tilfælde. Det er mit håb, at denne bevægelse, som altså har stærkere fat i byerne, også vil brede sig stærkere ude på landet. Selv om

landbruget er ude for vanskeligheder, har det dog stadig væk en tillokkelse, heldigvis da, for mange mennesker; men mange kender kun vrangsiderne, altså vanskelighederne, ved opholdet på landet. De lyse sider, som jo altid fremhæves i erhvervsvejledningen for andre erhverv, er vel ikke på samme måde kommet frem her; det ville være en god udvikling, hvis det skete i den kommende tid.

At interessen for og forståelsen for erhvervsvejledningen er voksende, ses jo også af ændringerne i skoleloven i 1958 og loven om ungdomsundervisning. Begge disse love knæsætter princippet om erhvervsvejledningen og fremhæver nødvendigheden heraf.

I lovforslagets bemærkninger fremhæves det, at den bistand, som gennem den erhvervsorienterede undervisning i skolen, gennem erhvervsorientering i ungdomsskolen og på mange andre felter ydes ungdommen og andre i valg af uddannelse og erhverv, har det samme sigte og i vidt omfang betjener sig af de samme midler, og det er derfor, man har været interesseret i, at det arbejde, som fra forskellig side udføres på erhvervsvejledningsområdet, koordineres. Det finder jeg rimeligt. Spørgsmålet er, om man har fundet den rigtige vej for samordningen, og navnlig om det er den rigtige centrale placering, man er nået frem til ved at gøre arbejdsanvisningskontorerne til det centrale lokale samordningssted ikke alene for det arbejde, der naturligt hører hjemme her, men også for det arbejde, der skal udføres i skolen. Jeg har mine tvivl om, at det er rigtigt; det bliver vi vist nødt til at se på under den kommende udvalgsbehandling.

Efter lovforslaget nedsættes der jo et erhvervsvejledningsråd, som vel i og for sig ikke er en nyskabelse, men dog alligevel er af betydelig større indflydelse end det, som rådet skal afløse. Arbejdsmarkedets parter skal naturligvis være repræsenteret her, og desforuden skal arbejdsministeriet, arbejdsdirektøren, statskonsulenten for folkeskolen og seminarierne, undervisningsinspektøren for gymnasieskolerne, statskonsulenten i sager vedrørende ungdomsundervisningen, direktøren for handelsministeriets tilsyn med den tekniske undervisning og direktøren for handelsministeriets tilsyn med handelsskoleundervisningen væ-

[N. Chr. Christensen.]

re repræsenteret, og for at gøre rådet af særlig fornem karat skal formanden udnævnes af Hans Majestæt Kongen. Om dette råd har den rigtige sammensætning, og om det stærke embedsmandspræg er det rigtige i denne forbindelse, skal jeg ikke komme ind på her; men det er et spørgsmål, som jeg synes vi må have lov at drøfte i det udvalg, der bliver nedsat, når lovforslaget har været til behandling.

Det er klart, at de forskellige skolegrenes og erhvervs grenes interesser skal samordnes til gavn for ungdommen, men det er ikke helt klart, om det lige netop skal være på det stærkt embedsmandsprægede plan, som her er foreslået.

Vi kan tilslutte os de arbejdsopgaver, der opridses i lovforslaget. Disse opgaver vil være under udvikling, efterhånden som vort samfunds erhvervsmæssige struktur ændres, men arbejdsgrundlaget er jo så bredt, at der kan tages hensyn hertil. Lovforslaget forudsætter i modsætning til, hvad der nu er tilfældet, heltidsansatte og til formålet specielt uddannede erhvervsvejledere, som skal være tilknyttet arbejdsanvisningskontorerne. Det hedder herom i lovforslagets bemærkninger:

„Disse krav vil ikke kunne imødekommes uden en fortsat udbygning af den offentlige arbejdsanvisningsvirksomhed med erhvervsvejledning, kvantitativt såvel som kvalitativt.“

I parentes nævner jeg, at den højtærede minister anslår denne udbygning til at ville koste staten 700 000 kr. årlig. Jeg tror ikke, at dette beløb slår til, men oplysninger om, i hvilken udstrækning udbygningen skal finde sted, vil vi naturligvis kunne få under udvalgsarbejdet.

Vi tror inden for venstre ikke, at det er en heldig løsning at fastlåse erhvervsvejlederne under arbejdsanvisningskontorledernes myndighed. Jeg kunne tænke mig, at man delte problemet op på en anden måde og som punkt 1 tog, at arbejdsanvisningskontorerne skal tage sig af de individuelle tilfælde, d. v. s. af de folk, der søger oplysning om andre erhvervsmuligheder, hvis de ønsker at skifte erhverv, og af de skoler, der ikke vil være i stand til selv at magte opgaven, således at de også her kan få mulighed for at få assistance

fra erhvervsvejledere ansat under arbejdsanvisningskontorerne. Som punkt 2 skulle man lade de skoler, der magter det, selv klare problemet gennem deres egne lærere, således som det sker nu. Skolens folk har dog, synes jeg, det største kendskab til børnenes tarv og muligheder; og de vil bedre kunne anlægge den individuelle og psykologiske bedømmelse af det enkelte barns evner og muligheder.

Der findes jo til støtte for erhvervsvejledningen et betydeligt materiale i form af film, bånd og pjecer til belysning af mulighederne inden for de forskellige fagområder. Dette materiale vil i den kommende tid blive endnu større; hertil har ikke mindst Dansk Arbejdsgiverforening bidraget. Jeg vil ønske, at man ikke lægger udviklingen alt for fast, men lader de ting, der er i gang, og som har vist sig at kunne trives, få gode muligheder også under den nye lov. Jeg er ikke så lidt ængstelig for, at lovforslaget med den betydelige udbygning af arbejdsanvisningsinstitutionen og ved ansættelse af en uoverskuelig skare nye embedsmænd meget let vil komme til at gøre skade på et område, hvor vi dog alle må være interesseret i at gavne den unge slægt — for det er jo først og fremmest de unge, lovforslaget tager sigte på.

Jeg vil i denne forbindelse henvise til en skrivelse fra Dansk Erhvervsvejlederforening, hvori skoleundervisningens betydning fremhæves, og hvori man tillige fremhæver det uheldige, at arbejdsanvisningskontorerne tilsynsråd, der er medbestemende ved ansættelse af erhvervsvejledere og i øvrigt deltager i kontorernes ledelse, ikke rummer repræsentanter for skolemyndighederne og lærerorganisationerne. Den indvending var jo rettet mod den lov, som nu skal afløses, men det forekommer mig, at den højtærede minister er gået let hen over den advarsel, der her er givet. Der står i lovforslagets § 3, stk. 2, at erhvervsvejledere ansættes af arbejdsdirektoratet på grundlag af en af vedkommende kontorbestyrer efter forhandling med de stedlige skolemyndigheder afgiven indstilling. Kontorbestyreren skal forhandle, men han får, synes vi, ved indstillingens afgivelse en for vidtgående myndighed. Man må lægge mærke til, at det er kontorbestyreren, der afgiver indstillingen, skønt det er skolen,

[N. Chr. Christensen.]

der gennem den praktiske undervisning først og fremmest er inde i sagen. Det er efter min bedste overbevisning for stor en magt at give bestyreren af amtsarbejdsanvisningskontorerne. Jeg håber, at vi kan få en saglig forhandling om dette vigtige problem og beslægtede emner i udvalget.

Jeg skal slutte med at understrege vor positive indstilling. Vi ønsker den bedst mulige form også af hensyn til de administrative organer for erhvervsvejledere. Vi ønsker at give skolerne en stærkere placering af hensyn til de unges tarv. Denne lov har ikke et — heldigvis, kan man sige — partipolitisk sigte; vi håber derfor, at alle partier vil være interesseret i en bred tværpolitisk behandling, så at vi i enighed kan nå frem til et godt og sagligt resultat.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget.

Poul Thomsen: Da det var den daværende konservative arbejds- og socialminister, det nuværende ærede medlem hr. Poul Sørensen, der i 1952-53 fremsatte det forslag, som i dag er lov om erhvervsvejledning, og da det i 1956-57 var det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, som vendte sig imod en udsættelse af revisionen af loven, og da jeg i 1957-58 selv vendte mig imod, at det skulle vare 3 år, inden revisionsbetænkningen skulle afgives, og fik gennemført en nedsættelse til 2 år, så måtte jeg jo være et skarn, hvis jeg i dag ikke udtalte min tilfredshed med, at den højtærede arbejdsminister er nået frem til at kunne fremsætte et lovforslag som det, der i dag ligger på tingets bord. Jeg forventer selvfølgelig ikke, at den højtærede arbejdsminister vil rette en tak til mig, fordi jeg var medvirkende til, at det ikke blev en 3 års periode, men kun en 2 års, man fik til at gennemgå loven i med henblik på en revision.

Jeg — og mit parti med mig — er som sagt tilfreds med, at der nu kommer en revision, ikke fordi vi i og for sig synes, at den erhvervsvejledningslov, vi har, er dårlig, men fordi vi er ganske klar over, at den revisionsbemærkning, som fandtes i den første lov, var et udtryk for, at der skulle eksperimenteres med visse ting, at man skulle nå til at have set visse resultater, for at man kunne komme frem til en lov,

hvorom der kunne skabes enighed, og en lov, som ikke skulle have midlertidighedens karakter, men som man kunne opbygge både et administrativt apparat på og også en hel udvikling inden for dette så uhyre vigtige område.

Jeg vil med det samme sige, at det konservative folkeparti er enig i de principper, der er nedlagt i erhvervsvejledningsforslaget. Vi synes, det er rigtigt, at der er foretaget en opdeling i erhvervsorientering og erhvervsvejledning. De to ærede foregående talere har ikke rigtig været inde på, at der er en forskel mellem erhvervsorientering og erhvervsvejledning, og at dette er afgørende i selve problemstillingen ved opbygningen af loven, fordi man netop på dette område har skillelinjer — om jeg så må sige — mellem den pædagogiske islet og den fra erhvervslivet kommende særlig praktiske islet. Vi for vort vedkommende synes, det er lykkedes i formålsparagraffen at skabe en tilfredsstillende opstilling, således at man vil kunne skelne mellem de to forskellige grupper, der her er tale om. Vi tror, det vil kunne lykkes netop på den baggrund, som jeg her har trukket op, også at foretage den koordinering, som er nødvendig imellem erhvervslivets folk på den ene side og skolemyndighederne på den anden side.

Da jeg nu har rost § 1, er der kun en enkelt ting, jeg gerne vil have lov at pege på i denne forbindelse, og det er linje 2-4 i stk. 1, hvor der står: „... den bistand, der ydes til forberedelse og gennemførelse af valg af uddannelse eller erhverv.“ Jeg håber ikke, at der her er tale om en form for økonomisk bistand, for i så fald lægges der noget nyt ind i erhvervsvejledningsloven. Jeg formoder, at det må forstås sådan — og jeg vil gerne bede den højtærede arbejdsminister om at understrege det — at der her er tale om den bistand, som består i vejledning fra kompetente myndigheders side, og at der altså ikke er tale om en økonomisk bistand i den forstand.

Princippet kan vi jo fra vor side tiltræde, men alligevel vil der utvivlsomt være brug for en grundig udvalgsbehandling — her giver jeg de to tidligere ærede talere ret — fordi der er en række punkter, som vi gerne dels vil have forklaring på, dels gerne vil

[Poul Thomsen.]

have nærmere undersøgt, ligesom der også er enkelte steder, hvor vi kunne tænke os at få foretaget rettelser i lovforslaget.

Jeg vil først vende mig til noget af det på sin vis vigtigste i det administrative apparat, som skal opbygges, nemlig erhvervsvejledningsrådet. Jeg har adskillige gange i det høje ting givet udtryk for, at jeg ikke er nogen varm beundrer af de mange udvalg, nævn, råd og kommissioner, som bliver nedsat, og som oven i købet meget ofte består af de samme mennesker. Her er der nu igen tale om, at der skal oprettes et råd, og dette råd skal — synes det at fremgå både af selve lovforslaget og af bemærkningerne dertil — have en ret vidtgående kompetence. Det skal også til sin rådighed have et sekretariat, og formanden skal være udnævnt af kongen. Når jeg sammenstiller disse tre ting, får jeg ud af det, at det må blive en heltidsbeskæftiget embedsmand, der skal have stillingen som formand for dette råd. Den højtærede arbejdsminister ryster på hovedet, og det kan jeg kun glæde mig over, for jeg ville netop have advaret imod, at man også på dette område bar sig ad på den måde. Men dette sekretariat, som nok i nogen grad er nødvendigt, skal vel have en daglig leder, og der skal vel også være heltidsbeskæftiget personale i sekretariatet. Jeg advarer imod, at man gør dette apparat stort, og jeg advarer imod, at man prøver på at lave knopskydninger også på dette område.

Så er der nævnt en række personer, som skal have sæde i dette erhvervsvejledningsråd. Jeg skal ikke gentage, hvem det er, da det allerede er sagt af tidligere talere. Jeg vender mig selvfølgelig ikke imod personerne som sådanne, når jeg advarer imod, at man lader Tordenskjolds soldater vandre ind også i erhvervsvejledningsrådet. Jeg begriber ikke, hvordan de mennesker, som sidder i et utal af udvalg og kommissioner, kan overkomme det arbejde, de egentlig er sat til, eller hvordan de i det hele taget kan sætte sig ind i de sager, der bliver pålagt dem som råds-, nævn- og udvalgsmedlemmer o. s. v.

Jeg tror, det ville være klogere, om man med hensyn til den forbindelse med ministerierne, med erhvervslivet, med skolemyndigheder o. s. v., som jeg erkender er

nødvendig, i selve lovforslaget havde nøjedes med at tale om repræsentanter eller tilforordnede, eller hvad man ville kalde dem, når man nu skal have dem med — at man altså ikke nævned dem som personer, men som repræsentanter for disse forskellige instanser. Så ville man kunne drage nye folk ind i arbejdet og måske derved få friske impulser til at arbejde sig frem til nye ideer. Man kunne få folk, som ikke havde for meget at bestille, folk, som ikke var kommet ind i maskinen, folk, som ikke var kommet ind i rutinen. Derfor tror jeg, det vil være rigtigt, at vi i udvalget ser på, om der ikke skulle være en udvej til at gøre det apparat, som der her er tale om, mere smidigt.

Når jeg tænker på, at den nuværende højtærede fiskeriminister hr. A. C. Normann i sin tid som æret medlem har talt om, hvor vigtig en stilling funktionærerne indtager i samfundet, undrer det mig i nogen grad, at man overhovedet ikke blandt repræsentanterne i erhvervsvejledningsrådet har tænkt på funktionærerne. For mig at se udgør funktionærstanden en ret betydelig gruppe af det danske samfund. Der er adskillige inden for de unges rækker, som godt kunne tænkes at ville gå funktionærvejen. Ville det dog ikke være rimeligt, at man tog et særligt hensyn også til denne meget store gruppe?

Det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen nævnte landbruget, og hvor vigtigt det er. Jeg vil også gerne pege på, at lovforslaget for mig at se ligesom har slagside over mod byerhvervene, ganske særlig hvad angår sammensætningen af erhvervsvejledningsrådet. Når det netop er så vanskeligt for dansk landbrug ikke blot at få nye grupper interesseret i landbrugserhvervet, men også at få ungdommen gjort begribeligt, at der for dem, der er født ude på landet, født på en gård, født på et husmandssted, her ligger en livsopgave, så må det netop være vigtigt at få dem, der egner sig til det, til at se noget attraktivt i at blive på landet og udføre det arbejde, som er så vigtigt for hele det danske samfund. Derfor vil jeg gerne anmode om, at man også tager hensyn til dem.

Vi har for ikke så længe siden fået en lov om revalidering, og jeg vil blot rent parentetisk anmode om, at man i udvalget prøver

[Poul Thomsen.]

at finde ud af, hvordan man kan koordinere det arbejde, som gøres i revalideringscentre, og den erhvervsvejledning, som skal finde sted gennem arbejdsanvisningskontorerne.

Så er der endelig pigerne. Dem taler man aldrig om. Til trods for at de dog andrager mere end 50 pct. af det danske samfund, er det i lovgivningen ligesom de ikke eksisterer. Jeg gør opmærksom på, at der også for dem eksisterer problemer ud over det at blive sat ind i en fabriksvirksomhed. Der er alt for få unge piger, der får en egentlig lærlingeuddannelse f. eks. på et kontor. Der er alt for få, som får den rigtige uddannelse på kontorerne. Man bør pege på, at der er fordele derved; jeg kan blot nævne finansministeriets forskellige cirkulærer om, hvilke fordele der er ved at have en lærlingeuddannelse: så kan man komme i 9. lønningsklasse, medens man ellers kun kan komme i 2. Der er noget for erhvervsvejlederne at gøre opmærksom på, men også på andre områder vil det være muligt for kvinder at få en rigtig oplæring og en rigtig uddannelse.

Der er et spørgsmål, som jeg tror det vil blive vanskeligt at få klaret, det er kompetenceforholdet mellem lederen, kontorbestyreren af arbejdsanvisningskontoret, og så erhvervsvejlederen. Jeg ser, at det er kontorbestyreren, som skal indstille, og må derfor formode, at kontorbestyreren skal være kontorchef, om jeg så må sige: den øverste leder af det hele, medens erhvervsvejlederen skal være en slags afdelingschef inden for området. Jeg tror, det vil være vigtigt at få en ordening, som ikke giver anledning til mistydninger, så der ikke bliver vanskeligheder ude omkring i det lokale arbejde. Der har allerede af andre ærede ordførere været peget på, at der kunne blive vanskeligheder på forskellige områder.

Endvidere vil jeg gerne have lov til at spørge — for det er der, så vidt jeg har kunnet se, ikke fremkommet noget om — hvordan det er gået med de psykotekniske undersøgelser, som skulle finde sted i Odense. Det blev netop nævnt som en af de ting, der var grunden til, at vi ikke kunne føre loven ud i livet før efter ca. 3 års forløb, at vi skulle se, hvordan det

gik med dem. Hvordan kommer det til at ligge, når nu Københavns kommune pr. 1. april har ophævet sit psykotekniske institut? Er det så meningen, at man vil opdele dette psykotekniske institut på en række erhvervsvejledningssteder ude over landet, eller vil man skabe en central, og hvilke erfaringer har man gjort med hensyn til hele det psykotekniske apparat? Har det vist sig at være rigtigt; har det vist sig at være nødvendigt o. s. v.?

Endelig vil jeg gerne pege på, at nu, da erhvervsvejlederne fra at være deltidsansatte går over til at blive heltidsansatte, er der stor sandsynlighed for, at en del lærere, som hidtil har haft en del af deres indtægt gennem dette arbejde, vil forsvinde derfra, at de vil vælge lærergerningen. Der vil jeg, ligesom det tidligere er gjort i dag, gerne understrege, at det er uhyre vigtigt, at vi dels får bevaret nogle lærere ved erhvervsvejledningen, dels får draget nogle af de af erhvervslivets folk, som i særlig grad har beskæftiget sig med undervisning eller med erhvervsvejledning inden for faggrupperne, ind i dette arbejde, får skabt de rigtige stillinger og får sat de rigtige mennesker i de rigtige stillinger. Dette arbejde er så vigtigt, at man ikke kan lade det bero på tilfældigheder, og her må kompetencestridigheder mellem skolen og erhvervslivets folk forsvinde. Der er det jeg håber, at netop opdelingen mellem erhvervsorientering og erhvervsvejledning vil være den rigtige.

Jeg håber, at vi må få en hurtig, men en grundig og en god behandling af lovforslaget, og jeg tror, det vil lykkes at nå et godt resultat.

Grethe Philip: Da vi i 1953 fik den første lov om erhvervsvejledning, byggede man på erfaringerne fra et forsøgsarbejde med erhvervsvejledning, der var foretaget ved en række arbejdsanvisningskontorer. Loven blev ført ud i livet i oktober 1955, og vi har altså nu 5 års erfaringer om dens virkninger at bygge på ved den revision af loven, der forestår.

Der har i de senere år været en meget stærkt stigende interesse for erhvervsvejledning, og der er fra mange sider vist voksende forståelse for betydningen af erhvervsvejledning. Det gælder til den ene side for-

[Grethe Philip.]

ældrene, til den anden side de erhverv, der skal modtage de unge. De to skoleudvalg, der er nedsat af henholdsvis arbejdsgiverorganisationerne og LO, er vidnesbyrd om, at arbejdsmarkedets parter føler en forpligtelse til at medvirke ved de unges indplacering på arbejdsmarkedet. Jeg kan også nævne, at arbejdsmarkedetsråd, der bl. a. omfatter en række repræsentanter for arbejdsmarkedets organisationer, i en henvendelse til arbejdsministeren i juni 1959 stærkt har understreget betydningen af en udbygning af erhvervsvejledningen, herunder også etablering af et nært samarbejde såvel mellem skolen og erhvervslivet som mellem skolen og den offentlige arbejdsanvisning.

Jeg skal ikke her komme nærmere ind på værdien af erhvervsvejledning. Jeg vil dog gerne sige, at jeg ligesom det ærede medlem hr. K. B. Andersen anser det for at være af meget stor betydning, at erhvervsvejledningen også når ud til de unge i landkommunerne. Den store strøm af unge, både mænd og kvinder, fra landet til byerne gør det påkrævet, at de unge på landet, inden de kommer op i den alder, hvor de faglige uddannelser normalt påbegyndes, bliver orienteret om beskæftigelsesvilkårene inden for en bred kreds af erhverv og om de uddannelseskrav, der stilles inden for de forskellige områder. Endvidere vil jeg gerne understrege, at det i særlig grad i tider med et højt beskæftigelsesniveau vil være af samfundsmæssig interesse, at de unge får en fyldig orientering og vejledning før erhvervsvalget, så at man derved kan søge at undgå fejlplaceringer og frafald under uddannelsen, der skyldes, at de unge ganske enkelt ikke vidste, hvad de gik ind til. Målet for erhvervsvejledningen må være, at ungdommen gennem en fyldestgørende og neutral vejledning sættes i stand til at træffe et erhvervsvalg i overensstemmelse med sine evner og interesser og de forskellige fremtidige muligheder inden for arbejdsmarkedet. Må jeg tilføje, at det står den unge og hans eller hendes forældre ganske frit for, om de vil søge en individuel erhvervsvejledning. Det er et tilbud, der gives de unge, et tilbud, som åbenbart mange har været meget glade for at kunne benytte sig af.

Hvem skal da sikre, at en sådan fyldestgørende og neutral erhvervsvejledning bliver ydet vore unge? Ifølge lovforslaget skal ansvaret ligge på et råd, erhvervsvejledningsrådet, der skal erstatte den nugældende lovs § 8-udvalg. Dette råds sammensætning, kompetence og handlekraft vil blive afgørende for erhvervsvejledningen fremover. For at rådet skal være mere handlekraftigt, er det foreslået at gøre det lille med kun 10 medlemmer i alt, heraf 1 repræsentant for henholdsvis Dansk Arbejdsgiverforening og LO. Det er ganske klart, at det er af helt afgørende betydning, at der i rådet sidder repræsentanter for parterne på arbejdsmarkedet, men vi kan i mit parti ikke mene, at den foreslåede repræsentation er dækkende. Arbejdsmarkedet har 3 parter, arbejdere, funktionærer og arbejdsgivere, og med den voldsomme vækst, der er i funktionærstanden, må det være både rimeligt og ønskeligt, at der i dette centrale organ for erhvervsvejledere sidder en særlig repræsentant for funktionærorganisationerne.

Også på et andet punkt har man efter min mening været for karrig. Jeg er meget glad for, at de ærede medlemmer hr. K. B. Andersen og hr. Poul Thomsen begge nævnte, at erhvervsvejledning for vore unge piger er overordentlig vigtig. Vi har netop i de seneste år set, hvorledes der fra erhvervslivets side, især fra industrien og handels- og kontorbrancherne, er blevet kaldt på den kvindelige arbejdskraft, specielt på den kvalificerede og veluddannede kvindelige arbejdskraft, og teknikerkommissionen har også peget på, at man på det tekniske område i højere grad end hidtil bør udnytte den kvindelige reserve af intelligens og evner. Over en længere årrække har vi set en betydelig vækst i antallet af gifte kvinder med udeerhverv. Vi er nu oppe på, at ca. 30 pct. af gifte kvinder har indkomster ved selvstændigt arbejde uden for ægtefællernes bedrift eller virksomhed. Hele denne udvikling gør det meget vigtigt, at pigerne er med i erhvervsvejledningen og ikke blot med på formel lige fod med drengene, men man må også i erhvervsvejledningen inddrage de særlige oplysninger og problemer, der står i forbindelse med pigernes beskæftigelse og uddannelse.

Jeg er af den opfattelse, at denne orien-

[Grethe Philip.]

tering og vejledning af pigerne bedst sikres, om en repræsentant for Danske Kvinders Nationalråd fik sæde i rådet. Jeg kan måske tilføje, at det ville være en fortsættelse af de hidtidige forhold, idet § 8-udvalget hurtigt efter, at det var blevet nedsat, suppleredes med 1 medlem fra Danske Kvinders Nationalråd, og jeg kan også henvise til, at kvindeorganisationerne i de seneste år ved tilvejebringelse af forskelligt materiale, f. eks. en film og en pjece, der har været meget anvendt i skolerne, har gjort en aktiv indsats i erhvervsvejledningen for piger. Jeg går ud fra, at der i folketingsudvalget vil blive lejlighed til en nærmere drøftelse af rådets sammensætning. Erhvervsvejledningsrådet skal være centralorganet, der tilrettelægger og bistår ved det erhvervsvejledende arbejde, hvad enten det foregår ude i skolerne, på anvisningskontorerne eller på andre institutioner.

Jeg skal her blot hæfte mig ved et par sider af rådets opgaver. Fremskaffelsen af velegnet og fyldestgørende materiale er en vigtig del af hele fundamentet for erhvervsvejledning. Der er i de senere år, bl. a. ved skoleudvalgenes medvirken, blevet tilvejebragt meget og godt materiale, men der er brug for langt mere, og det er uhyre vigtigt, at rådet har andel i udarbejdelsen af hele dette materiale til sikring af, at det giver virkelig neutrale og korrekte oplysninger om forholdene på arbejdsmarkedet.

Noget andet er uddannelsen af de mennesker, der skal medvirke ved erhvervsvejledningen. Denne uddannelse såvel af lærere i skolerne som af erhvervsvejledere ved anvisningskontorerne må udbygges. Det står mig ikke ganske klart, om det påhviler rådet at fremsætte forslag til uddannelse af lærere; der bruges i lovforslaget det lidt vage udtryk, at rådet skal fremsætte forslag til retningslinjer for uddannelse af personale. Jeg håber at kunne gå ud fra, at der heri er indbefattet uddannelse af lærere ved skolerne. Det ville også være af betydning, om det stod helt klart, hvem der har ansvaret for gennemførelsen af kursus og anden undervisning af lærere.

Jeg anser det for at være meget vigtigt for hele erhvervsvejledningens fremtidige forløb, at der under en eller anden form sker en fortsættelse af de hidtil i samarbejde med

Danmarks lærerhøjskole foranstaltede instruktionskursus i erhvervsvejledning for lærere.

Jeg er her fremme ved et meget afgørende punkt i hele erhvervsvejledningsspørgsmålet, et punkt, som også flere af de ærede ordførere, der har talt før mig, har været inde på, nemlig spørgsmålet om samarbejdet mellem skolen, ungdomsskolen og erhvervsvejlederne. Der er allerede et godt samarbejde i gang, og det må yderligere styrkes og udbygges. Skolerne har brug for den nære kontakt med anvisningskontorerne for at få et realistisk materiale til brug i undervisningen, og erhvervsvejlederne ved anvisningskontorerne kan kun nå ud til de mange skoleelever med en pædagogisk tilrettelagt, fremadskridende og bred orientering gennem skolen og dens lærere. En koordinering vil i særlig grad være nødvendig i forbindelse med en udvidelse af skoleelevernes erhvervspraktik og virksomhedsbesøg. Både i læseplanbetænkningen for folkeskolen og for gymnasieskolen er der givet udtryk for, at man fra skolens side lægger vægt på et sådant samarbejde. Opnås dette samarbejde både på et centralt og på et lokalt plan vil erhvervsvejledning kunne blive et vigtigt led i bestræbelserne for at koordinere hele vort uddannelsessystem og for at finde den bedste placering af hver enkelt dreng og pige i uddannelsesmæssig og beskæftigelsesmæssig henseende.

På mit partis vegne kan jeg give tilsagn om en velvillig behandling af lovforslaget.

Chr. Madsen: På mit partis vegne har jeg ikke så forfærdelig mange bemærkninger at komme med, men der er dog altid noget, man støder på, når man ser i et lovforslag; og det, vi er stødt på, er, at erhvervsvejlederne må gå ud fra, at der i øjeblikket er ca. 200 000 faglærte, ca. 400 000 ikke-faglærte og ca. 120 000 funktionærer inden for erhvervslivet i vort land, og på det grundlag skal erhvervsvejledningen foregå fremover. Vi mener, at de ikke-faglærte ikke er nævnt således i forslaget, at vi har en fornemmelse af, at erhvervsvejlederne vil gøre en tilstrækkelig indsats for at erhvervsorientere de unge. Det er jo ikke dem alle, der kan få en læreplads, og hertil er der mange årsager. Størsteparten vil gå ud i livet som

[Chr. Madsen.]

ikke-faglærte. På dette område vil der også være muligheder nok, og de skoler, der nu udbygges for ikke-faglærte, vil antagelig komme i en rivende udvikling i årene fremover. Derfor mener vi, at der på dette område bør gøres noget ganske ekstraordinært. Hvis vi her i landet får en stigende beskæftigelse, hvis industrierne virkelig vil udvikle sig, som der for nylig ved årsskiftet blev udtalt ønske om, så får man en helt anden industrisammensætning, end vi hidtil har haft, og industrien vil da fortrinsvis benytte sig af ikke-faglært arbejdskraft.

Jeg tror altså, at der på dette område ikke gøres tilstrækkeligt og ikke er nævnt tilstrækkeligt i forslaget om, at man skal udvikle erhvervsvejledningen og erhvervsorienteringen sådan, at man på alle områder får klar besked om, hvad der kan tilbydes inden for det ikke-faglærte område. Derfor har vi også en bemærkning til rådets sammensætning, nemlig at dette råd bør sammensættes således, at man også får folk fra de ikke-faglærtes organisationer eller folk fra det råd, som man har nedsat, til at dirigere undervisningen inden for de ikke-faglærte områder. Men jeg har forstået det sådan, at man kommer til at se på rådets sammensætning i det kommende udvalg, og så bliver der vel lejlighed til at diskutere denne sag mere indgående.

Der er en anden del af lovforslaget, som vi også vil gøre et par bemærkninger om, og det er om skolerne store indflydelse. Vi er naturligvis klar over, at skolerne skal være med i samarbejdet — de kan simpelt hen ikke undværes — men vi tror på, at der skal trækkes betydelig flere fra erhvervslivets organisationer med ind i dette samarbejde, sådan at man kan få en rigtig og naturlig vekselvirkning ved, at der bliver givet både erhvervsvejledning og erhvervsorientering.

Det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen talte om, at skolerne skulle have større vægt eller større magt — hvad man nu vil kalde det. Jeg kan ikke se, at der er en

logisk tanke deri. I øjeblikket klager man over, at der ikke er skolelærere nok til at undervise i den almindelige folkeskole; man siger, det vil vare mange år, inden man får tilstrækkelig mange lærere uddannet her til — og så skulle skolerne nu tage en ekstraordinær opgave med erhvervsvejledning og erhvervsorientering op. Jeg synes ikke, der på nuværende tidspunkt er nogen mulighed derfor. Måske kommer man engang så vidt, at skolerne kan opbygges sådan, at der ikke alene teoretisk kan gives erhvervsvejledning, men også kan gives en mere praktisk undervisning, således at de unge, mens de går i skolen, har mulighed for at blive placeret i det praktiske arbejde, prøve de forskellige ting og selv se, hvad de er egnet til.

Med disse få bemærkninger anbefaler vi lovforslaget til en hurtig gennemgang i tinget.

Arne Bertelsen: I 1744 fremsatte Holberg det forslag om erhvervsvejledning, som blev vedtaget af folketinget i marts 1953, og som først blev effektivt i oktober 1955. Jeg beder den højtærede formand om tilladelse til at citere Holberg — det skal kun tage et minut. Han skriver i *Moralske Tanker*:

„Jeg holder for, at der ville findes ganske få udelige mennesker, hvis enhver blev sat på sin rette post. Af alle stiftelser udi et land kunne ingen imaginere af større nytte end et kollegium af skønsomme mænd, hvis forretning skulle være at eksaminere unge mennesker og efterse, hvorudi deres styrke består, og til hvilke forretninger de have mest naturlig bekvemhed. Hver mand må gerne have frihed til at sige: min søn skal hedde Peder eller Povel, efterdi min fader havde dette navn, men at sige, at han skal være præst eller dommer, det er at storme imod naturen og ligesom at ville sige: endskønt min søn er født med svage ben, så at han af naturen synes skabt til siddende forretninger, så vil jeg

[Arne Bertelsen.]

dog have ham til at være løber, efterdi hans farfader havde en sådan okkupation, eller: endskønt han er surøjet og ikke kan se langt, så vil jeg dog sætte ham til astronomien, efterdi hans forfædre have været stjernekyggere.“

Intet kan være urimeligere, og intet er dog mere almindeligt — siger Holberg.

Tanken er naturligvis rigtig, og så længe erhvervsvejledningen er frivillig og det er det rette kollegium af „skønsumme mænd“, som leder denne, kan mit parti tilslutte sig dette princip — men også kun princippet. Meget let kan man arbejde sig over i den anden grøft, således at livsgerningen bestemmes af en lille gruppe administrationsfolk, som opdeler befolkningen i alfa-, beta-, gamma-, delta- og ypsilonmennesker som i Huxleys „Fagre nye verden“.

Det ærede medlem hr. K. B. Andersen talte for regeringens største parti og var allerede lidt inde på, at det nok kunne være rimeligt, at denne erhvervsvejledning var frivillig i begyndelsen; allerede deri ligger, at før eller senere skal erhvervsvejledningen være tvungen, og det der derfor med bekymring, vi ser, at den højtærede arbejdsminister tilsigter, at den hidtidige ordning afløses af en ordning med overvejende heltidsansatte erhvervsvejledere, som nu skal have en specialiseret erhvervsvejlednings-skoling — jeg gad vidst, hvem der skal give dem den. Dette vil allerede i det første år koste 700 000 kr. mere.

Vi er i mit parti skeptisk indstillet over for professionelle heldagserhvervsvejledere: igen skal man udklække en ny gruppe administrationstjenestemænd med en skematisk-statistisk indstilling til tilværelsen. Det er ikke den slags mennesker, Holberg tænkte på. Mon ikke Holbergs kollegium af livserfarne og „skønsumme“ mænd var nok så formålstjenligt? Mon man virkelig kan få kompetente, erhvervsferne og pædagogisk erfarne mennesker — som det ærede medlem hr. K. B. Andersen talte om — til at søge disse stillinger og gå i disse skoler? Jeg tvivler.

I hvert tilfælde finder vi det ejendommeligt, at der stilles forslag om lovændring, uden at virkningen af den nugældende lov er undersøgt. Hvad har vi egentlig socialforskningsinstituttet til, hvis det ikke er til

at undersøge forhold som disse og komme med forslag til en ny lov? Oplysningen om en vis stigning i erhvervsvejledningens søgning er jo ingen oplysning. Stigningen er ikke engang så forfærdelig meget større end svarende til de store årgange. Det, der interesserer, er: hvad er der kommet ud af den nugældende lov? I hvor mange tilfælde har man kunnet anbefale de unges egne ønsker vedrørende valg af erhverv? I hvor mange tilfælde har man måttet fraråde de unges egne ønsker og tilråde et andet erhverv? Hvor ofte er denne erhvervsvejledning blevet fulgt, hvor ofte er råd ikke blevet fulgt, og hvad er der kommet ud af det? Så længe disse oplysninger ikke foreligger, kan mit parti ikke stemme for en udvidet lov om erhvervsvejledning. Det er ikke blot et spørgsmål om arbejdsmarkedets skiftende behov, som den højtærede arbejdsminister henviste til; det er først og fremmest det enkelte menneskes interesser og talent, det drejer sig om. Uden interesse for livserhvervet bliver livet fattigt. Hvis man ikke får forvaltet sit pund — og talent er en vægtenhed — kan et menneskeliv i virkeligheden ikke leves, og så er det ligegyldigt, om det er et fjerdingpund eller et dobbeltcentner. Det synes jeg dette lovforslag ganske overser. Jeg har ikke stor tillid til unge, uerfarne professionelle erhvervsvejledere, og jeg tvivler lidt på, om man kan skabe andre i øjeblikket.

Arbejdsministeren (Bundvad): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere, fordi de har givet tilslutning til lovforslagets principper. Når vi tager vort udgangspunkt dér, tror jeg vi kan arbejde os frem til et resultat.

Jeg vil skynde mig med at understrege over for det ærede medlem hr. Arne Bertelsen, at der ikke ligger noget tvangsmoment af nogen art i loven; det er ikke foreslået, og det er ikke tanken, at det skal udvikle sig i den retning. Selv om man går over til heltidsansatte erhvervsvejledere med en bedre uddannelse, berettiger det naturligvis ikke til at lægge den mening deri. Det vigtigste for os er, at ungdommen får en rigtig erhvervsorientering i skolen, bredt anlagt, så man har en fornemmelse af det erhvervsliv, man står over for at skulle gå ind i, eller af den videregående skole, man skal

[Arbejdsministeren.]

deltage i. Derefter vil man med hensyn til den individuelle placering kunne få den specielle vejledning, der skal til: om man skal over i et teknisk fag, eller man skal ind på en speciel skole, eller man skal gå ind til landbruget. Det er det, der er hovedsynspunktet i lovforslaget, og jeg er glad for, at det ærede medlem hr. Poul Thomsen så stærkt understregede, at det netop er den deling, vi har lagt ind i lovforslaget. Den almindelige, bredt anlagte erhvervsorientering sker i skolen i de sidste afgangsklasser, både i folkeskolen og i andre skoleformer, samt i ungdomsskolen; men når man skal til at tage stilling til det erhverv eller den specielle uddannelse, man skal gå ind i, kan man få den særlige vejledning, som man har specielt uddannede folk til at give.

Jeg tror, det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen begår en fejl ved at stille modsætningsforholdet så skarpt op mellem skole og anvisningskontor, som det ærede medlem gjorde. Jeg tror ikke, at vi kan flytte erhvervsvejledningen over i skolen. For det første vil det jo ikke medføre det, som det ærede medlem antydede, at der kunne spares nogle tjenestemænd, for så skulle vi bare have nogle flere skolefolk til det samme arbejde. Men kan vi vente denne opgave løst i skolen: at skolen skulle anvise lærepladser, finde disse pladser, arbejde individuelt med den enkelte elev, med psykotekniske prøver, eventuelt lægeundersøgelser o. s. v.? Jeg tror, det er en opgave, der ligger helt uden for skolens område.

Samtlige ærede ordførere undtagen det ærede medlem hr. Chr. Madsen hæftede sig alene ved spørgsmålet om de unges placering. Men forholdet er jo det, at der sker en meget, meget stor rokering med arbejdskraften og uddannelsen, efter at de unge er gået ud af skolen; her kan vi specielt nævne landbruget. Fra afgangsklasserne går ca. 19 pct. af eleverne til landbruget. Selv om et par af de ærede medlemmer beklagede sig over, at det ikke er nok, er det i hvert fald mere, end faget kan fastholde. På et senere tidspunkt sker der ofte dette, at de unge efter midlertidig beskæftigelse i landbruget søger sig en anden placering. Det sker meget ofte, efter at de har været soldat

eller på anden måde har aftjent værnepligt. På det sene tidspunkt skal de have erhvervsvejledning for at finde den rette placering i fagene eller i skolerne. Den opgave kan man ikke henlægge til folkeskolen.

Et andet problem, som man står over for, og som det ærede medlem hr. Chr. Madsen var inde på, er den evige rokering af arbejdskraft, idet der opstår nye produktioner, nye metoder, nye fag, som kræver ny arbejdskraft, hvorfor der stadig må ske en omskoling og uddannelse af ikke-faglærte. Hele dette store område ligger også under erhvervsvejledningen, og jeg tænker mig ikke, nogen vil gå ind for, at det skulle være en folkeskoleopgave. Jeg tror, den rigtige deling er den, at man giver den brede erhvervsorientering i skolen, men lægger den individuelle vejledning over til anvisningskontorerne og uddanner personale dertil.

Jeg kan ikke rigtig forstå, at man studser over, at vi foreslår heltidsansatte folk, som vi vil give en fornuftig uddannelse, for at de kan bestride deres hverv. I øjeblikket gives denne vejledning af halvdagsansatte folk, som har fået en uddannelse dertil. Nu vil vi udvide denne uddannelse, fordi kravene er blevet stadig større. Hvis vi skal leve op til krav, som gang på gang er stillet her i folketinget til arbejdet på anvisningskontorerne, må vi forlange, at det praktiske erhvervslivs folk er med, og så er vi da i hvert fald nødt til at gå den vej at give vejlederne en rent erhvervsorienterende uddannelse. Her må vi søge at forene de to synspunkter, der gør sig gældende. På den ene side er der lærerne, som på dygtig måde mange steder har deltaget i dette arbejde gennem årene, og på den anden side må der tages hensyn til de interesser, som erhvervslivets folk også har i dette arbejde.

Det er ikke, som det ærede medlem hr. Arne Bertelsen sagde, unge, umodne folk, der har med dette arbejde at gøre; det er tværtimod folk, som af egen interesse har dygtiggjort sig og arbejdet med problemerne i mange år, og som kender erhvervslivets forhold til bunds og derfor bedre kan hjælpe med i anvisningen af arbejdskraft, når folk skal placeres ude omkring.

Der har været en meget betydelig in-

[Arbejdsministeren.]

teresse for spørgsmålet om pigerne og deres placering på arbejdsmarkedet. Jeg vil derom gerne sige, at jeg for så vidt er overrasket over, at man kan læse lovforslaget, som om det er skrevet for drenge alene, for det er det ikke, begge køn har lige ret og adgang. Skal vi fremme kvindelig arbejdskrafts placering både på arbejdsmarkedet og i uddannelsen, sker det ikke alene ved at skaffe et bedre oplysningsmateriale, men lige så ofte gælder det om at få hjemmene noget anderledes indstillet over for, om deres piger skal have en uddannelse på lige fod med drengene, og at få arbejdsgiverne indstillet på, at pigerne er lige så dygtige, når de har lært deres fag, som drengene er. Jeg mener, at vi naturligvis skal stille det bedst mulige materiale til rådighed også med hensyn til det, man kalder specielle pigefag. Derfor må man dog ikke tro, at man får pigerne lige så stærkt placeret som drengene. Det vil som sagt bero på arbejdsgiverne og på hjemmene.

Der har dernæst været talt en del om erhvervsvejledningsrådets sammensætning. Det er rigtigt, at der gør sig mange betydelige interesser gældende her, fordi mange interesserer sig for opgaven og mange allerede har taget den op. Derfor er det meget vanskeligt at få alle, der interesserer sig for arbejdet, med i rådet. Der er her nævnt funktionærinteresser, der er nævnt kvindeinteresser, og der er også nævnt de ikke-faglærtes interesser. Nu nævner jeg nogle, der ikke er med i det foreslåede råd. Der er landbruget, lærerorganisationerne, ungdommen, som jo er stærkt optaget af disse ting, samt søfarten — også nævnt af det ærede medlem hr. K. B. Andersen. Der er organerne for alle de sociale anvisninger i henhold til den nye revalideringslov, som lige er vedtaget, for erhvervsvejledningsarbejdet gennem socialforsorgen, for den civile uddannelse i militæret, hvor man søger at placere folk, som skal over i andet erhverv, og der er fængselsvæsenet. Alle disse kunne hver for sig være berettiget til at være repræsenteret, hvis vi var ligeglade med, hvor effektivt vi gjorde det udvalg, vi skal arbejde med, men det kan vi ikke være, og derfor er jeg gået den vej at skære rådet ned til det mindst mulige, til en formand, nogle fra administrationen og så de 3 centralt placerede

skoleledere, der direkte og hver dag har med disse ting at gøre.

Når vi har valgt at lade formanden udnævne af kongen, er det ikke for at gøre ham særlig fin og heller ikke for at gøre ham til en heltidsansat særlig høj funktionær, slet ikke, men vi har lagt vægt på, at loven er en koordineringslov også for andre end arbejdsministeriet, og derfor har vi set sådan på det, at hvis man lod rådets formand udnævne af kongen og ikke af arbejdsministeren, måtte han stå neutralt i forhold til alle parter, og det er årsagen til den placering, han her har fået.

Jeg har spekuleret meget på, hvilken vej man burde gå; og resultatet er altså blevet den ordning — som det nu siddende § 8-udvalg har støttet, efter mange svære overvejelser, for jeg skulle sætte nogle af dets medlemmer ud — at vi tog så snævert et udvalg som vel muligt, men at vi formede paragraffen sådan, at alle de andre interesser også kunne blive tilgodeset. Derfor vil jeg anbefale de ærede medlemmer, at de prøver på at lægge noget mere vægt på § 2, stk. 2, end de har gjort. Deri står nemlig ganske klart, at det pågældende råd kan supplere sig med særlig sagkyndige, eller rådet kan i enkelte tilfælde, når man står over for en særlig opgave, tilkalde særlige personer, eller man kan, hvis man står over for en ganske speciel opgave inden for en kreds af fag, nedsætte et udvalg, som specielt skal arbejde med denne opgave. Det vil altså sige, at erhvervsvejledningsrådet vil kunne drage alle berettigede interesser med ind i arbejdet, for så vidt opgaver inden for deres interessefelt kommer til at ligge for. Jeg tror, at rådets sammensætning må diskuteres ud herfra i stedet for, at man går ind for, at vi skal have et meget stort organ, som vil blive meget besværligt at arbejde med. Det er koordineringsprincippet, som må være det afgørende. Det er således, at alle de steder, hvor man beskæftiger sig med erhvervsorientering og erhvervsvejledning, går det efter de samme linjer og på basis af det samme materiale, som fremskaffes af en central institution, nemlig arbejdsdirektoratet.

Der er naturligvis i et sådant forslag mange enkeltheder, man kan diskutere. Jeg tror, det var det ærede medlem hr. Poul Thomsen, som talte om § 1, stk. 1, og spurgte,

[Arbejdsministeren.]

om der i ordene „gennemførelse af valg af uddannelse“ skulle ligge noget i retning af en selvstændig ydelse af økonomisk art af den pågældende unge ved placering i erhverv. Det er ikke tanken; der er ikke tale om nogen uddannelsesudgifter i dette. Ifølge lovforslaget skal erhvervsvejledningen være gratis for den pågældende. De udgifter, der indgår heri, må de organer, som yder erhvervsvejledningen, tage på deres kappe; men når de unge går ind i uddannelsen, er det naturligvis uden for denne lovs område.

Man har i den forbindelse spurgt mig, hvordan det går med de psykotekniske anstalter. Det er rigtigt, at vi dengang diskuterede, om man skulle oprette et kontor i Odense. I mellemtiden er man gået den vej, at man opretholder kontoret i København, der er overført fra Københavns kommune til arbejdsdirektoratet, og desuden har man et privat kontor i Randers, hvis takster for bedømmelse kontrolleres af ministeriet. Disse to kontorer dækker hele landet, og når der er behov for en psykoteknisk prøve, sker det ved ambulante prøver. I stedet for at trække de mange ind til to kontorer flytter man, om jeg så må sige, kontoret ud fra København til f. eks. Svendborg eller Assens, eller hvor man har brug for det, og vi mener, det er både den mest effektive og den billigste ordning, vi hidtil har kunnet skabe. Det viser sig da også, som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at prøvernes antal er steget.

Jeg tror, at jeg hermed har besvaret de væsentligste spørgsmål, men det kunne måske lige have interesse, når man drøfter sammensætningen af rådet og spørgsmålet om, hvor der særlig skal gøres en indsats, at få at vide, hvordan det ligger med afgangsklassernes placering i de forskellige uddannelsesområder.

Lærepladser i håndværk og industri tager 25,9 pct. Tilgangen til lærepladserne i butiks-, kontor- og handelsfagene tager 17,5 pct., og jeg ved på forhånd, at der er mange piger med i dette tal, så der er altså tale om placering af kvindelig arbejdskraft på dette område. Tilgangen til landbruget er 16,5 pct. og til søtransporten 2,9 pct. Det er tallene for dem, der går direkte fra skolen over i fagene. Dertil kommer naturligvis dem,

der går over til videre uddannelse, men fælles for begge grupper er, at vi skal udbygge erhvervsvejledningen. Det skal ikke alene gøres af hensyn til de enkelte unge i øjeblikket for at skaffe dem den placering i samfundet, de føler sig bedst tilfreds med og vil få størst glæde af gennem hele livet, men vi skal også bygge erhvervsvejledningen sådan op, at den igennem hele livet kan hjælpe dem til rette, som kommer ud i arbejdsløshed, slås ud af deres fag af en eller anden grund, f. eks. ved ulykke, således at de må „spores om“ i en helt anden uddannelse. Vi må derfor ikke se dette alene som et ensidigt lovforslag til en ordning, der kan bygges oven på folkeskolen, men som et bredt anlagt forslag om erhvervsvejledning og orientering for alle, både unge og voksne.

K. B. Andersen: Jeg skal ikke komme ind på det mindre spørgsmål, som det ærede medlem hr. Poul Thomsen og det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen nævnte, om forbindelsen mellem Hans Majestæt Kongen og erhvervsvejledningen; det kunne der ellers siges forskellige bemærkninger om, selv om spørgsmålet vel ikke kan siges at være aktuelt, men det kan vi altid se på i udvalget. Jeg synes, den forklaring, den højtærede minister gav, måtte vise, at man ikke på forhånd henlagde denne administration så nært til et ministerium, som det formentlig ville blive tilfældet, hvis det meget klart fremgik, at denne meget vigtige formandspost var særlig nært knyttet til et ministerium.

Det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen spurgte, om man ikke kunne lade de skoler, der magtede det selv, ordne erhvervsvejledningen. Jeg ved ikke, hvordan det ærede medlem har tænkt sig at man skulle afgøre det. Skolerne kan i hvert fald ikke afgøre det. De eneste, der kan afgøre, om skolerne kan magte det, er eleverne, og de kan ikke afgøre det før nogle år efter, at de har forladt skolen, når de ser tilbage over deres ungdom, og når det senere hen viser sig, om de virkelig i deres skole har fået den hjælpende hånd, som de havde behov for på dette punkt. Jeg tror derfor, det er vigtigere, som det også er sagt af den højtærede minister, at der bliver et så nøje samarbejde mellem erhvervsvejled-

[K. B. Andersen.]

ningsordningen og skolerne som overhovedet muligt.

Jeg vil gerne i denne sammenhæng rette en misforståelse, som det ærede medlem hr. Arne Bertelsen gjorde sig skyldig i. Når jeg talte om frivillighed og tvang, var det ikke i forbindelse med den enkeltes vejledning, men spørgsmålet var, om det skulle stå skolerne frit, om de overhovedet ville gøre brug af erhvervsvejledningen i den erhvervsorientering, som de skal — skoleloven siger, at de skal — give. Spørgsmålet er, om man skal sige til skolerne: I skal give erhvervsorientering, det har vi sagt i skoleloven, men I står fuldkommen frit over for, om I vil bruge det meget store og dygtige apparat, som er bygget op til at give denne orientering. Det var det, spørgsmålet drejede sig om. Jeg har gerne villet benytte lejligheden til at rette denne misforståelse.

Det ærede medlem hr. Chr. Madsen nævnte tallene for faglærte og ikke-faglærte og for funktionærer og sagde, at inden for de tal skulle erhvervslivet bevæge sig fremover, og benyttede det som anledning til at pege på betydningen af de ikke-faglærtes problemer i forbindelse med erhvervsvejledningen. Man kan vel ikke sige, at erhvervslivet skal bevæge sig inden for disse tal, for det, vi oplever, er vel netop et samfund, der er så smidigt, i så høj grad i bevægelse, at det er vanskeligt at sige, inden for hvilke faglige grupper erhvervslivet skal bevæge sig. Derfor gjorde jeg allerede i mit første indlæg opmærksom på betydningen af erhvervsvejledningen for de voksne og først og fremmest for de voksne, ikke-faglærte arbejdere, fordi også den uddannelse, der nu er sat i system for de voksne ikke-faglærte, og denne erhvervsvejledning her tilsammen viser nogle af de behov, som det meget stærkt skiftende samfund rejser med hensyn til de voksnes erhvervsmæssige placering. Det er givet, at vi i et så bevægeligt samfund ikke kan undvære en fyldig og velunderbygget erhvervsvejledning også for de voksne.

Jeg spurgte i mit første indlæg om den redegørelse, som bemærkningerne viser ministeriet har haft som grundlag for lovforslaget, kunne blive stillet til udvalgets rådighed, fordi det er vigtigt, når et sag-

kyndigt udvalg har siddet og udført et stort arbejde, at det så også bliver muligt for udvalgsmedlemmerne at sætte sig ind i det til vurdering af forslaget og perspektiverne i det. Jeg ved ikke, om ministeren, hvis svaret kan gives, måske vil være venlig at svare på, om det er muligt at få nævnte redegørelse i udvalget.

N. Chr. Christensen: Jeg har kun en ganske kort bemærkning at gøre til den højtærede minister, der fremsatte nogle udtalelser, som jeg ikke rigtig kan tiltræde. Min hensigt er jo ikke at sige, at arbejdsanvisningskontorerne skal være overflødige, heller ikke at sige, at arbejdsanvisningskontorerne ikke må have med erhvervsvejledningen at gøre; men min hensigt var at finde ud af, hvor skolen placeres, og hvor arbejdsanvisningskontorerne med de dertil antagne lærere skal placeres.

Jeg vil meget nødtigt have, at den nye lov her skulle gå ud over et godt arbejde, som er i gang i skolerne. Jeg synes ikke, at forslaget er rigtig klart på dette område, og derfor venter jeg, at man får disse spørgsmål belyst i udvalget, hvor man kan stille det mere konkret op, end man kan det ved en forhandling her. Der er adskillige ting i det lovforslag, der foreligger til behandling her, som trænger til en nærmere belysning.

Jeg takker for øvrigt det ærede medlem hr. K. B. Andersen. Han blev åbenbart lidt bange for sin egen skygge, da han var kommet til at tale om — og det misforstod vi andre jo ikke — at dette her faktisk skulle være overgangsled til en tvungen undervisning i skolerne. Og jeg takker ikke mindst den højtærede minister for hans understregning af, hvad hans reelle hensigter er. De reelle hensigter har jeg aldrig tvivlet på i forbindelse med den højtærede ministers indstilling til sine love. Det kan jeg takke for. Jeg kan også takke for den smukke udredning, som både det ærede socialdemokratiske medlem og den højtærede minister gav om kongens placering i lovgivningsarbejdet. Det var meget oplysende.

Chr. Madsen: Jeg har kun en bemærkning til det ærede medlem hr. K. B. Andersen. Jeg nævnte, at der var 400 000 ufaglærte,

[Chr. Madsen.]

200 000 faglærte og 100 000 funktionærer, men det ærede medlem har ikke opfattet, hvad den egentlige mening var. Jeg tror på, at det er størrelsesordenen for dansk industri og for hele samfundets erhvervsdeling i hvert fald foreløbig, endda mange år frem i tiden. Jeg tror ikke på, at der kommer en rivende udvikling, der ændrer disse tal. Men det var ikke det væsentlige. Det væsentlige for mig var og er stadig væk, at der er 400 000 ufaglærte her i landet. Med hensyn til erhvervsvejledningen i Nordjylland ligger det i hvert fald sådan, at man ikke har ofret dette store problem tilstrækkelig interesse; man har sat mere ind på spørgsmålet om lærepladser, men jeg sagde i mit første indlæg, at antallet af disse lærepladser vel ikke er afpasset efter den udvikling, der er foregået; antallet kan måske forøges, men andre er bestemmende her. Men altså, det, der var min mening med at nævne dette tal, var at sige, at erhvervsvejledningen må tage alt det op, der vedrører de ikke-faglærte, både det, der er udformet, det, man er i færd med at udforme, og det, der vil blive udformet, og de skoler for ikke-faglærte, man kan antage vil blive opbygget i stor udstrækning. Her er mange felter at tage fat på. Jeg tror endda, at det ligger sådan i øjeblikket, at erhvervsvejledningen ikke i almindelighed er helt klar over, hvor mange felter der er på nuværende tidspunkt.

(Kort bemærkning).

K. B. Andersen: Jeg vil blot i anledning af det ærede medlem hr. Chr. Madsens udtalelser berolige det ærede medlem med, at ved de erhvervsorienteringskursus, som Danmarks lærerhøjskole lod afholde i forbindelse med erhvervsvejledningsmyndighederne her i foråret, og hvori deltog mellem 5 000 og 6 000 lærere, var naturligvis ikke mindst de problemer og de perspektiver fremme.

Arbejdsministeren (Bundvad): Det ærede medlem hr. K. B. Andersen spurgte, om udvalget kunne få den redegørelse at se, som § 8-udvalget, arbejdsudvalget, har udarbejdet, og som ligger til grund for

forslaget, og hertil kan jeg svare: selvfølgelig kan man det. Det er klart, at man må have dette materiale. Lige før jeg gik herover, så jeg efter, hvor mange eksemplarer vi har. Vi har 21 tilbage. Jeg håber, at udvalget kan klare sig med det, og så håber jeg også, at det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen og andre derigennem måske kan blive beroliget med hensyn til den afgrænsning, der er i opgaverne mellem skolen og kontorerne, kort sagt igen: skolerne skal give den almindelige orientering, kontorerne den specielle vejledning med sigte på et bestemt arbejde eller en bestemt opgave. Det er ikke meningen dér at tage noget som helst fra skolen, tværtimod vil der ske et samarbejde mellem faktorerne, således at vi når bedre resultater, end vi har nået hidtil, selv om disse også har været gode.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

K. B. Andersen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om fremme af udbyttedeling og oprettelse af sociale fonds.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 399, fremsættelsen i tidenden sp. 520).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Robert Sørensen: Den ændring, som den højtærede arbejdsminister foreslår til loven om udbyttedeling og oprettelse af sociale fonds, går ganske kort ud på, at bestemmelsen om revision af loven i folketingsåret 1960-61 skal udgå.

Der var jo tale om en forsøgslovgivning på frivillighedens grund. Årsagen til loven er vel nok det samarbejde, som er indledt mellem arbejdsgivere og arbejdere i de senere år, ikke mindst efter at man har